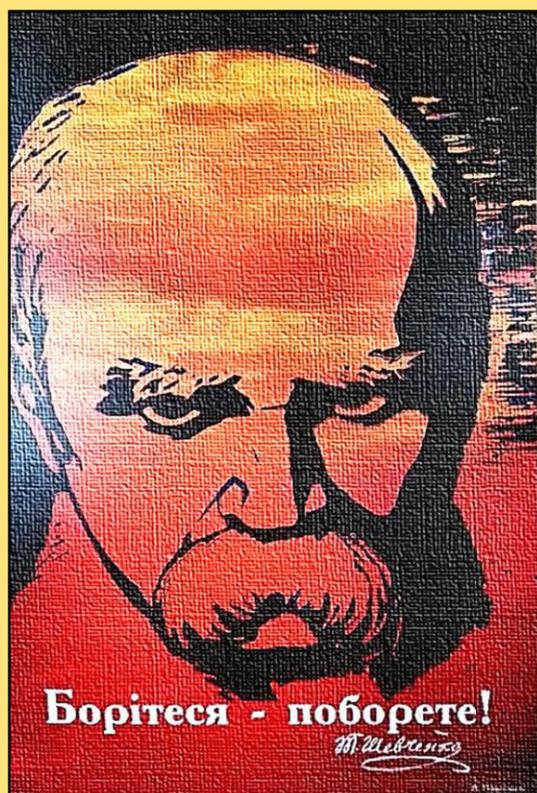

**Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Хмельниччина в умовах війни
росії проти України»**

**24 лютого 2023 р.
м. Хмельницький**

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька обласна військова адміністрація
Хмельницька обласна рада
Хмельницька міська рада
Департамент освіти і науки ХОДА
Хмельницька облспоживспілка
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Інститут історії України НАН України
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
Хмельницький національний університет
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Хмельницький університет управління і права імені Леоніда Юзькова
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна»
Хмельницька обласна організація
Національної спілки краєзнавців України

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Хмельниччина в умовах війни росії проти України»

Електронне видання

(м. Хмельницький, 24 лютого 2023 р.)

Хмельницький

2023

Рекомендовано до друку вченою радою Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту (протокол № 6 від 8 березня 2023 р.)

Рецензенти:

РЕСНТ Олександр Петрович – доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заступник директора з наукової роботи Інституту історії України НАН України, голова Національної спілки краєзнавців України.

САМОЙЛЕНКО Олександр Григорович – кандидат історичних наук, доцент, ректор Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

СНІЩЕНКО Роман Григорович – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, обліку та аудиту Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту.

Редакційна колегія: *ТЕЛЯЧИЙ Юрій Васильович* – голова, доктор історичних наук, професор, в. о. ректора Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту, голова Хмельницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України; *САРАЙ Наталія Ізидорівна* – заступник голови, кандидат економічних наук, доцент, проректор з наукової роботи Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *МАРКОВА Світлана Василівна* – заступник голови, доктор історичних наук, керівник відділу наукової роботи, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *ОЛУЙКО Віталій Миколайович* – заступник голови, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри права і публічного адміністрування; *КОВАЛЬЧУК Світлана Володимирівна* – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та менеджменту Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *КОМАРНИЦЬКИЙ Олександр Борисович* – доктор історичних наук, професор, заступник декана історичного факультету з наукової роботи та міжнародних зв'язків Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, заступник голови Хмельницької обласної організації національної спілки краєзнавців України; *КОЦЮК Володимир Дмитрович* – відповідальний секретар, кандидат історичних наук, завідувач кафедри соціально-гуманітарної підготовки Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; *ПРОКОПЧУК Віктор Степанович* – доктор історичних наук, професор, член президії Хмельницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України.

X 65 Хмельниччина в умовах війни росії проти України *Матеріали всеукр. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 24 лютого 2023 р.)* / [редкол.: Ю. В. Телячий (голова), Н. І. Сарай, С. В. Маркова та ін.]. Хмельницький: ХКТЕІ, науковий відділ, 2023. 412 с.

Автори несуть відповідальність за достовірність матеріалу та коректність тексту.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з актуальних питань впливу воєнних дій на суспільне, соціально-економічне становище Хмельницької області (установ освіти, культури, медицини); перспектив розвитку післявоєнного періоду; підтримки внутрішньо переміщених осіб; волонтерського руху; допомоги країн Європи і світу як важливого чинника протидії російській агресії; аналізу людиноненавистницької ідеології кремля та ін. У Збірнику започатковано систематизацію інформаційного матеріалу про героїзм Хмельничан-захисників України

Електронна версія збірника оприлюднюється на офіційній сторінці ХКТЕІ:
<http://www.xktei.km.ua/naukova-diialnist/naukovi-konferenciyi/>

© Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут, 2023

© Автори статей, 2023

6. Дугин А. Г. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. Мыслить пространством. Москва: Арктогея-центр, 1999. 928 с.
7. Дугин А. Г. Проект «Евразия». Москва: Эксмо, Яуза, 2004. 512 с.
8. Кузьо Т. Війна Путіна проти України. Революція, націоналізм і криміналітет / Пер. з англ. Андрія Павлишина. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 560 с.
9. Магда Є. В. Гібридна війна: вижити і перемогти. Харків: Віват, 2015. 304 с.
10. Перепелиця Г. М. Україна – Росія: війна в умовах співіснування. Київ: Видав. дім «Стилос», 2017. 880 с.
11. Путні написав статтю з історії України. Знову доводить тезу про «один народ» // <https://www.bbc.com/ukrainian/news-57809308>.
12. Путін умовляв Кучму використати силу проти помаранчевої революції – експерт президентства Росії // [https:// www.radiosvoboda.org/a/25113349.html](https://www.radiosvoboda.org/a/25113349.html).
13. Рашизм // [https:// www.uk.wikipedia.org/wiki/](https://www.uk.wikipedia.org/wiki/).
14. Російська пропаганда // [https:// www.uk.wikipedia.org/wiki/](https://www.uk.wikipedia.org/wiki/).
15. Ткаченко В. Росія: ідентичність агресора. Монографія. Київ, 2016. 256 с.
16. Фельштинський Ю., Станчев М. Третя світова: Битва за Україну / перекл. В. Єшкілева. Київ: Наш формат, 2015. 408 с.
17. Херпен М. Х. Ван Віна Путіна. Чечня. Грузія. Україна: незасвоєні уроки минулого; пер. з англ.. Харків: Vivat, 2015. 286 с.
18. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України. Київ: Либідь, 2006. 712 с.
19. Якубова Л. Євразійський розлам. Україна в добу гібридних викликів. Вид. 2-у, перероб. Київ: ТОВ «Вид-во, «Кліо», 2020. 392. с.
20. Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. Вид. 2-ге. Київ: ТОВ «Видавництво КЛІО», 2018. 384 с.

УДК 355.014:327.8(470:477) «2014-2023»

Гай-Нижник Павло, доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту українознавства МОН України, президент ГО «Українська академія геополітики та геостратегії»

ВІЙНА З МОСКОВІЄЮ: МЕТА, ХАРАКТЕР І СВІТ АБО ЯКА ПЕРЕМОГА БУДЕ СПРАВДІ ПЕРЕМОГОЮ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано мету і характер війни з московією; висвітлено стратегії перемоги України у російсько-українській війні.

Ключові слова: Україна, російсько-українська війна, планетарні зміни.

The article analyzes the purpose and nature of the war with Muscovy; strategies for Ukraine's victory in the Russo-Ukrainian war are highlighted.

Keywords: Ukraine, Russian-Ukrainian war, planetary changes.

Сучасний світовий порядок перебуває у стані інтенсивної трансформації, що передбачає перерозподіл важелів і обшину впливу та рівноваг як у розумінні контролю над планетарними ресурсами, глобалізованою фінансово-економічною системою, енергетичною сферою, регуляцією й оволодінням новими високотехнологічними комунікаціями і винаходами тощо, так і у пошуку новітніх гуманітарних основ співжиття на планеті та засадничих конструкцій геополітичних взаємин, формул, моделей і механізмів дієвої міжнародної системи безпеки. Україна, що історично і географічно завжди перебувала на перетині світових геополітичних інтересів, глобальних торговельно-економічних шляхів та цивілізаційних процесів, опинилася й перебуватиме у майбутньому у фокусі кардинальних змін планетарного масштабу і є однією з ключових точок на євразійському просторі, де перетворюється сучасність і зароджується нове майбуття світових взаємовідносин.

Нажаль гуманістичні принципи розв'язання цивілізаційних криз і вузлових протиріч світового перерозподілу сфер впливів часто поступаються силовим методам, що за сучасних умов набувають тотальних ознак і мають гібридизовану форму. Держава Україна ще з часів відновлення своєї незалежності і суверенітету як суб'єкт міжнародного співтовариства перманентно постійно перебувала на периферії протистояння Заходу і Сходу, Півночі і Півдня й була об'єктом потенційної боротьби між гігантами світової геополітики, проте має усі можливості та підстави стати одним з таких планетарних велетів.

Доконана дійсність вказує на незаперечний висновок – сьогодення і майбуття для України та українського народу полягає не лише у світоглядному протистоянні чи цивілізаційному зіткненні, а також і у безперервній війні (у прихованій «м'якій» чи у відкритій «жорсткій», а здебільшого – у гібридній «комбінованій») за право бути, боротьбою за існування у повному і вражаючому значенні цих понять.

Після перемоги Революції гідності, як свого часу й припускали з острахом кремлівські політичні стратеги, усі багаторічні зусилля Росії підкорити Україну й перетворити її на свою державу-сателіта з керованим президентом і маріонетковим урядом зазнали невдачі [9]. Те, що Україна перебуває на шляху виходу з навколomosковської цивілізаційної орбіти, президент РФ Путін, як і російський державно-політичний істеблішмент, не лише відмовлявся визнати, а й нездатний був (через власний світоглядний ступор) усвідомити як нову геополітичну реальність. Путін сприйняв цей факт як особисту образу та поразку й водночас як виклик самій Росії, як перманентну загрозу її подальшому існуванню не лише з неоімперської перспективи, а й з огляду на небезпеку перетворення її мегасуб'єктності на ретроспективу [10, с.188].

Російська федерація не могла змиритися не лише з геополітичною поразкою спроби «м'якого» підкорення України, а й із самим існуванням України як держави. Тож кремль вирішив застосувати в боротьбі всі очевидні та приховані методи ведення гібридної війни, а також вдатися до прямого збройного втручання в українські внутрішні справи.

У лютому 2014 року російська федерація розпочала війну з Україною, напала з півдня – з Кримського півострова. Відтоді протягом довгих восьми років і аж до нового повномасштабного наступу в лютому 2022-го російсько-українська війна тривала з різними хвилями загострень і форм та, природно, мала кілька періодів.

Ретроспективний аналіз воєнно-політичного становища України за ті роки дає змогу окреслити певні етапи цього протистояння й спонукає до певних історико-дипломатичних узагальнень у цьому контексті, зокрема періодизації цієї якісно нової за формою і методами війни на Європейському субконтиненті. Російська Федерація цілеспрямовано та поетапно готувалася до знищення суверенної держави Україна як геополітичної дійсності ще з 1991 року, коли розпався СРСР (це доведено історично й документально). Відтоді РФ провадила комбіновану гібридно-асиметричну агресивну політику щодо України. За допомогою ретельно спланованих енергетичних, торговельно-економічних, фінансових, дипломатичних, культурно-історичних і суспільно-політичних війн, а також таких «м'яких» інструментів, як корупція, шантаж, тиск та ізоляція, РФ хотіла перетворити Україну на свого політичного сателіта й господарсько-енергетичну неоколонію, а тоді розчленувати, поглинути й остаточно знищити, завдавши смертельного збройного удару т.зв. жорсткою силою – відкритою війною, що мала би призвести до зникнення з карти світу незалежної Української держави [6; 7; 10].

Початком останньої стадії цього плану стало розв'язання агресивної загарбницької війни проти України в лютому 2014 року, у комбінованій гібридно-асиметричній формі [14].

Далі пропонуємо вашій увазі авторську періодизацію російсько-української війни.

I період. Окупація та протиправна анексія АР Крим та м.Севастополя (20 лютого – 24 березня 2014 р.) – «Фронт без спротиву».

II період. Антитерористична операція (1 березня [офіційно – з 13 квітня] – 24 серпня 2014 року) – «Внутрішній фронт».

III період. Вторгнення росії на Донбас (24 серпня 2014 року – 19 лютого 2015 року) – «Східний фронт: Донбаське бойовище».

IV період. Позиційна війна (20 лютого 2015 року – 20 вересня 2016 року) – «Східний фронт: Мінська пастка».

V період. «Квола» війна (20 вересня 2016 року – 20 травня 2019 року) – «Східний фронт: «Нормандські» шанці».

VI період. Вичікувальна війна (20 травня 2019 року – 23 лютого 2022 року) – «Східний фронт: Манівці замирення».

VII період. Тотальна війна (з 24 лютого 2022 року) – «Бойовище п'яти фронтів»¹.

У жовтні 2021 року РФ відмовилася від участі в запланованому саміті Нормандської четвірки, тож було вирішено обмежитися переговорами на рівні очільників МЗС України, Німеччини, Франції та Росії. Водночас 17 січня російські війська та озброєння почали прибувати до Білорусі для спільних навчань «Союзна рішучість», які планували в лютому 2022 року, а 19 січня президент США Д. Байден заявив, що, на його думку, Росія вдереться в Україну [23; 24]. Натомість 28 січня Президент України В. Зеленський закликав Захід не створювати в Україні «паніку» через потенційне вдертя Росії, оскільки постійні попередження про «невідворотну» загрозу вторгнення шкодять економіці України. В. Зеленський також додав, що «ми не бачимо більшої ескалації» порівняно до початку 2021 року, коли Росія нарощувала військову присутність поблизу кордонів з Україною [25]. Попри це американська та британська розвідки в лютому 2022 року неодноразово попереджали владу України про дедалі ближчий напад Росії.

Тим часом 15 лютого 2022 року Державна Дума РФ проголосувала за звернення до президента Путіна про визнання «ЛНР» і «ДНР»². У спеціальному виступі 19 лютого президент США Д. Байден заявив: «Я впевнений, що Путін ухвалив рішення про вдертя». 21 лютого Росія офіційно визнала квазіреспубліки окупованого Донбасу, з ними було підписано «Договір про дружбу, співпрацю та обопільну допомогу». 22 лютого президент РФ під час пресконференції відверто заявив, що Мінських домовленостей більше немає, а ввечері 23 лютого ватажки терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР» звернулися до Путіна з проханням про військову допомогу. 23 лютого адміністрація Президента США Д. Байдена повідомила Президентові України В. Зеленському: згідно з висновками американської розвідки, Росія готується вчинити повномасштабне вторгнення в сусідню країну протягом наступних 24–48 годин. Ішлося про те, що російська військова операція буде комплексно-комбінованою: не лише атака з окупованої частини Донбасу на Сході, куди в понеділок відправили додаткові російські підрозділи, а й удар по Києву з північного кордону з Білоруссю, авіаудари крилатими ракетами, наземне вторгнення й кібератаки. Лише тоді Президент України В. Зеленський оголосив надзвичайний стан на 30 днів у всій Україні, за винятком Донецької і Луганської областей, де режим надзвичайного стану діяв з 2014 року. 24 лютого 2022 року о 5-й годині ранку Путін офіційно оголосив про початок «спеціальної операції» в Україні, що насправді стало початком повномасштабного нападу на суверенну державу.

Сьомий період російсько-української війни почався о 5-й ранку 24 лютого 2022 року, після того як Путін оголосив про «спеціальну операцію» в Україні. Підрозділи ЗСУ на Сході зазнали інтенсивних обстрілів, російські війська перетнули північно-східні кордони, а також завдали ракетно-бомбових ударів по центрах військового керування, летовищах у Борисполі, Озерному, Кульбакіному, Чугуєві, Краматорську, Чорнобаївці, а також по військових складах і об'єктах Збройних сил України на всій території держави. Бомбардували також Київ, Харків, Одесу, Дніпро, Миколаїв, Маріуполь, Бердянськ, Краматорськ, Бориспіль, Васильків та інші міста й села. Росія завдала масованого ракетного удару по Україні й перейшла в наступ на

¹ Докладніше дивіться: Гай-Нижник П. Війна за життя // *Україна дипломатична*. Вип. XXIII. К., 2022. С.31–52; Гай-Нижник П. Російсько-українська війна – війна за життя (2014–2022 рр.): періодизація // *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. – С. 452–465.

² 16 лютого до кордону з Україною було доставлено ще майже 7 тис. російських військовиків. Масовані обстріли з боку російсько-окупаційних військ уздовж усієї лінії розмежування на Донбасі відновилися 17 лютого. За дві перші доби в штабі ООС нарахували 60 і 66 обстрілів, 19 лютого – 136 (найбільша кількість обстрілів на фронті за один день від 2017 року), 20 лютого – 80, 21 лютого – 84, 22 лютого – 96, з них більшість із важкої артилерії.

суходолі з півночі (території Білорусі та РФ), півдня (з Криму) та зі сходу (з окупованого Донбасу). Інфраструктура ІКТ в Україні погіршилася через кібератаки та бомбардування. У перший день тотальної війни Верховна Рада України одностайно ухвалила запровадження воєнного стану. Уже було окуповано кілька українських міст, захоплено Чорнобильську атомну електростанцію. Пізно ввечері першого дня російського наступу (24 лютого) було оприлюднено указ про загальну мобілізацію, який підписав Президент В. Зеленський.

Союзницею російської федерації у війні проти України є Республіка Білорусь, яка надала державі-агресору територію, військові засоби та інфраструктуру для вторгнення в Україну й ведення подальших воєнних дій на її теренах. Проте бліцкриг російських військ був невдалий. Важкі криваві бої розгорнулися в усій Україні: від Білорусі на півночі до Чорноморського узбережжя на півдні. Вони тривали на суходолі, у небі, на морі, в містах і селах, на дипломатичній арені, у фінансово-господарчій сфері, в інформаційному та кіберпросторах, у тилу ворога. Збройні сили Росії провадили агресивну війну з порушенням усіх норм: не дотримувалися правил утримання полонених, вчиняли акти геноциду проти українського народу, застосовували щодо цивільного населення мародерство, фільтраційні табори, депортації, пересувні крематорії для приховування злочинів, масові катування, згвалтування (зокрема дітей), страти. Російська армія вчиняла килимові бомбардування мирних міст, знищивши деякі з них, як от Маріуполь, майже вцент. Проте держава Україна так і не визнала де-юре й не оголосила стану війни з російською федерацією та її союзницею Республікою Білорусь.

Варто зауважити, що саме багаторічне боягузтво та глибокі занепокоєння Заходу й ООН вигодували кров'ю та трупами народів монстра Путіна. Він – дитина бездіяльності, зажерливості та блюзнірства Заходу, який здатен проголосити власні цінності, але не здатен їх захистити.

Водночас Україна мусить припинити жити поза реальністю й не звинувачувати НАТО, не виголошувати Альянсу ультиматумів, адже він керується глобальними загрозами та безпеками, зокрема й власними. Не Захід винен у 30-річному самоослабленні України перед викликами сучасності та майбуття. Важливо не розгубити в цій нерівній битві союзників, яким ми багато в чому завдячуємо, шукати шляхів і можливостей до подальшої боротьби за спільні цінності та остаточну перемогу.

Україна має право вимагати допомоги та співучасті в цій світоглядній війні за майбуття. Це наша спільна війна: ми воюємо чужою сучасною вбивчою зброєю, але за новий демократичний світоустрій та цивілізаційну архітектуру світу. І саме тому доля Росії та режиму Путіна – не приборкування та замирення, а поразка з капітуляцією, репараціями й руйнацією режиму. Народи цієї суцільної колонії з метрополією в кремлі мають реалізувати своє право на самовизначення та державність. Крах новітньої імперії зла – ось чим має завершитися ця цивілізаційна війна!

Війна, що розпочалася 2022 року як складник великої Російсько-української війни, є всеохоплюючою, нищівною та цивілізаційно-екзистенційною. Мета Російської Федерації – знищення держави Україна й усього українського народу, тож це вторгнення цілком обґрунтовано можна й потрібно визначати як тотальну війну. Утім, вона не є національно-визвольною, позаяк на момент вторгнення Україна не була російською колонією, окупованою чи поневоленою, а відтак і визволятися не було із чого. Натомість український народ повстав на справедливую вітчизняну війну за свою державність і своє право на життя. У ній чи не відразу ж чітко означилися п'ять основних фронтів – північний, східний, південний, дипломатичний і народний фронт у запіллі. Бойовищем п'яти фронтів є вся Україна.

Кожен із цих періодів мав окремі етапи та фази, у їхніх межах проводили військові операції та битви, працював ВПК, розгорталася дипломатичні перемовини, геополітичні комбінації, внутрішньоукраїнські події, міжнародні процеси тощо. Для України та українського народу ця війна законно оборонна: війна за право на існування не лише Української держави, а й української нації; війна за життя в всьому глибинному й приголомшливому значенні цього слова.

Світ переступив поріг епохи генетичної революції й окремі досягнення генної інженерії вже вступають у протиріччя зі світоглядними основами, торкаються традиційних уявлень про життя і смерть, материнство і батьківство, любов і піклування, харчування тощо.

У недалекому майбутньому, завдяки інноваційним технологіям в біології, робототехніці, штучному інтелекту, прогресивним матеріалам, цивілізація зможе змінити саму природу людини, що стане переломним зрушенням, яке дозволить здійснити заповітну мрію людей – перемогти хвороби, збільшити тривалість життя, розкрити невідомі раніше можливості людського організму. Роботи-помічники, роботи-солдати, роботи в промисловості – цілковита автоматизація виробництва буде коли-небудь дешевше виносу робочих місць в країни, що розвиваються й, зрештою, позбавить потреби залучення міграційної дешевої робочої сили. З вибухом технологій постануть й новітні загрози, подібні до футуристичного сюжету в «Матриці», нові види терору й дійсністю може стати навіть «бунт машин».

Від рівня наукових технологій залежатиме й обороноздатність держави. Часи танкових клинків минули, їм на зміну йдуть мережецентричні війни, принципи яких випробували війська США у кількох локальних війнах, а також доктрини якісно нових мобільних бойових систем майбутнього (Future Combat Systems, FCS). Нині власні доктрини мережецентричної війни розробляють Швеція (Network Based Defence), Великобританія (Network Enabled Capability) та інші країни. Відбувається комп'ютеризація наукоємних озброєнь на базі космічних і лазерних технологій, кібер-військ, оновлення ракетно-космічних військ, осучаснюються усі види бойової авіації та наземних військ, здійснюється озброєння мініатюрними високоточними боєприпасами майбутнього та вже триває заміна солдатів-людей роботами-воїнами й безпіотною космічною авіацією, виявляються можливості поєднати повітряну, наземну, надводну і навіть космічну техніку в рамках цілісних бойових комплексів тощо. Тож новітня воєнна доктрина та прагнення України має полягати в національній ідеї та безпековій стратегії щодо її входження до кола найсильніших і найсучасніших збройних потуг світу з новітнім науково-технологічним військово-промисловим комплексом, здатним відродити й свій ядерний потенціал.

Така мета має також стати одним з елементів її національно-стратегічного концепту набуття статусу одного з провідних військово-геополітичних гравців на євразійському просторі поряд з НАТО (чи у його складі), Китаєм, Індією та Росією. Що ж до Російської Федерації, то це державне утворення як споконвічний ворог України, що становить загрозу самому існуванню українського народу, має бути вплетене до української національної ідеї символічною латинізованою метафорою тотального символізму: *Carthago delenda est*.

На початку 2014 року Російська Федерація, розпочавши віроломну війну проти України, порушивши не лише українсько-російські обопільні угоди і договори, а й власне законодавство та низку міжнародно-правових актів, перед усім людством затаврувала себе як держава-агресор і як країна-загарбник, а її політичне керівництво остаточно виявило себе як угруповання міжнародних злочинців і спонсорів світового тероризму.

Західне суспільство мусить усвідомити, що Росія веде війну не лише проти України, а в її особі проти права вибору, проти західних свідомості та світогляду, проти демократичних цінностей, а відтак ця війна є цивілізаційною війною світового обширу. Російська Федерація порушує не лише правила ведення війни, вона застосовує антилюдські методи нищення, що мають на меті не лише повалення Української Держави, а й знищення (геноцид) самого українського народу. Тож для України та для українців ця війна є війною за життя!

Відтак світовому співтовариству слід зрозуміти, що ця війна є війною цінностей та цивілізаційного вибору усього світу і країни Європи безумовно безпосередньо підпадуть під російську агресію в разі поразки України. Тож справа перемоги України над Росією є життєвим завданням усього Західного світу і вона має завершитися нищівною поразкою Росії, позаяк від цього залежить доля усієї Європи та цілого світу. Тож вже зараз Україна та світове співтовариство повинні виробити стратегічне бачення східного простору після поразки Російської Федерації й докласти усіх і спільних зусиль до досягнення і втілення цієї мети.

Такі війни ніколи не могли й не можуть обмежуватися самим лише протиборством країн, що воюють. Вони завжди стосуються й інших держав, адже в глобалізованому світі всі політичні й економічні актори мають власні інтереси, взаємопов'язані об'єктивними й суб'єктивними чинниками. У світі все надто взаємоінтегровано, а планета надто мала, щоб сучасні війни були проблемою лише супротивників. Тепер вони виходять за межі старих економічно-територіальних протиборств, набувають світоглядного (цивілізаційного) рівня та мають усеосяжні наслідки.

Російсько-українська війна вже не є двостороннім конфліктом. Вона має виразні ознаки загальної кризи світової системи безпеки, що призведе до глобальних перетворень. Закладено початок масштабної трансформації євразійського простору, розпочнеться якісний і територіальний перерозподіл ринків, зазнають змін усталені політичні світогляди та взаємовідносини, регенерують принципи суспільно-політичної моралі, започатковано перегляд підвалин глобалістичної економіки та системи світової безпеки, світовий порядок базуватиметься на нових правилах і набуватиме якісно нової конфігурації. Світ кардинально зміниться, і до цих змін його спонукатиме російсько-українська війна, її наслідки та уроки.

Нагадаю принагідно, що наприкінці ХХ ст. на планеті 80 держав були задіяні у понад 118 збройних конфліктах, 100 з яких мали внутрішній характер, проте сягнули міжнародного рівня (70% конфліктів 1990-х, за обрахунками Стокгольмського міжнародного інституту досліджень проблем миру, були міжетнічними). На межі 2004–2005рр. ще від 15 до 28 осередків воєнних дій у світі визначалися однією зі сторін конфлікту як національно-визвольна боротьба, а нині існує принаймні до 80 рухів (у т. ч. в Європі), що заявляють себе як національно-визвольні, а відтак не виключено, за тих чи інших сприятливих умов, їхнього переходу й до збройної боротьби. Зростає також вірогідність збройної боротьби за власну національну територію та оборону культурної спадщини та традиційного укладу життя й від прийдешніх зайд-мігрантів (глобалістичних квазі-окупантів), що загрожує численними локальними та масштабними расово-релігійними війнами...

Крім того у світі тривають бойові дії, які мають територіально-міжнародний чи релігійно-етнонаціональний характер, що за умов глобалізації втягують у свою орбіту інших, здавалося б, недотичних до самого конфлікту гравців та загрожують сталості цілих континентів. Йдеться, зокрема, про події в Афганістані, повстання шіїтів-хаситів проти уряду Ємена, що здатне сколихнути увесь арабський світ, національно-визвольну війну курдів на теренах одразу кількох держав, протистояння між етнічними групами в Ефіопії та ісламський тероризм в Африці (зокрема, у Буркіна-Фасо), громадянську війну в Лівії, тліючу напругу між Ізраїлем та арабськими країнами на Близькому Сході в комплексі з війною у Сирії та вибуховим становищем в Перській затоці у контексті трикутника Ізраїль – США vs Іран, холодну війну між США й КНДР, вибухову напругу між ядерними Індією та Пакистаном через Кашмір, протистояння між США і Китаєм й, звісно ж, війну між Україною та Російською Федерацією.

Не менш загрозливими для сталості світового порядку виявилися спроби насадження свого державно-цивілізаційного бачення та суспільно-політичного ладу через т. зв. «кольорові» революції збройним шляхом чи позалаштункова боротьба через спонсорування приватних армій або ж радикальних повстанчих рухів (Лівія, Ірак, Республіка Чад, Судан, Ефіопія, Афганістан), що призвело до руйнування цілих держав, озброєного хаосу, гуманітарних катастроф (а подекуди й до геноциду), зміцнення та поширення релігійного фундаменталізму, нетерпимості та тероризму (Ісламська держава – ІДІЛ, Аль-джихад, Аль-Ісламія, Джаамат ул-фукра, Талібан, Чорні пантери, Аксьон директ, ДНР-ЛНР, ПВК Вагнера тощо), а також хвилі біженства, що здатна перетворитися на цунамі соціальних, расових, релігійних та міжетнічних катаклізмів...

Постколоніальна система (здебільшого британсько-французька, бельгійсько-голандська, німецька й османська), що розвалилася по Другій світовій війні, трансформувалася у неприродні для самовизначених націй державні системи як у міну сповільненої дії, позаяк вони формувалися без урахування етнонаціональних кордонів тощо, а глобальний

планетарний порядок перетворився у новітній імперіалізм, де ООН та її Рада Безпеки стали заручниками великих гравців на світовій шахівниці...

У контексті вищевказаного та виникнення новітніх загроз глобального обширу, що ставлять на терези внутрішню безпеку навіть найпотужніших держав світу, такий особливий тип збройного насильства як територіальна анексія чи інтервенція у царині міжнародних відносин виглядають не лише пережитком минулого, а й доводять свою невідповідність і навіть згубність за умов формування нового світового порядку та переформатування новітніх сфер впливів і важелів рівноваги. Про це яскраво засвідчила безпосередня військова присутність РФ у Сирії, російських «вагнерівців» в Центральній Африці, російських військ та їхніх найманців в українських Криму та Донбасі, або ж військ США в Іраку та Афганістані тощо.

Разом з тим, якщо у новітні часи Сполучені Штати засобами своєї військової присутності (інтервенції) прагнули спонукати (насадити) у певних країнах власне бачення цивілізаційно-демократичного розвитку та західну державну модель суспільно-політичного ладу їхнім оновленим режимам, не вдаючись, щоправда, як до прямої окупації чи анексії територій, так і до їхньої адаптації до місцевих етноісторичних та культурно-релігійних традицій (тому й зазнали підсумкової невдачі, попри збройну перемогу), то Російська Федерація власну військову експансію супроводжує середньовічним вдертям, окупаціями та відторгненнями чужих територій (Придністров'я в Молдові, Абхазія та Південна Осетія в Грузії, Крим і частина Донбасу в Україні). При цьому Росія примітивно обумовлює власну неприховану агресію зухвало-кострубатими ідеологічними конструктами сталінсько-гітлерівського міксу першої половини ХХ ст., не гребуючи при цьому й застосуванням терористичної діяльності та масовим порушенням прав людини на окупованих та анексованих нею теренах.

Більш вишукано, проте, діє КНР засобом глобальної економічно-торговельної експансії та фінансово-кредитового опанування світових ринків, надр, господарчо-виробничої системи і засобів комунікації в інших країнах, стрімкого розвитку вітчизняної науки та технологій, а також шляхом фізичного збільшення власної діаспори та залучення впливу «м'якої сили», попутньо нарощуючи міць китайських збройних сил. Водночас, на відміну від внутрішньо високорозвинених в соціально-економічному та демократично-правовому аспектах США, Канади чи ЄС, РФ у цьому плані залишається державою «третього» світу з авторитарною владною системою, відсталою економікою та зубожілим населенням, а КНР, попри політичну диктатуру Комуністичної партії та демократично-правові утиски громадян, здійснила квантовий стрибок у своєму соціально-економічному розвитку та сучасному облаштуванні не лише власної території, а й у збереженні національно культурно-історичної спадщини тощо...

Стрімкий і потужний стрибок Китаю, як і Японії та Індії, та його незбройна експансія глобального обширу (надто – в Африці, Азії та Океанії, що фактично ізолювали ЄС і США, а також знівельовує закостенілу СОТ) не залишилася не поміченою застagnaційніми державами Європейського Союзу та запізною, але агресивною, реакцією Сполучених Штатів. Західна гегемонія у світі у звичному європейцям уявленні вмирає на наших очах. Про це, зокрема, засвідчила промова Президента Франції Е. Макрона на нараді послів в Єлісейському палаці 27 серпня 2019 р., який визнав, що світ змінився (як і становище Європи) через низку помилок Заходу та Америки й закликав переосмислити військово-дипломатичну стратегію і навіть складові солідарності НАТО. Перш за все, йшлося про Китай, а також про російську стратегію, а також про те, що колективний Захід мусить зрозуміти, що американсько-європейські звички і даності більше не мають сенсу.

Чи є наслідком цієї зміни геополітики Заходом, наприклад, воєнний переворот у Гвінеї 5 вересня 2021 р. Нагадаю, що Китай вклав у цю країну від 35 до 45 млрд дол. в обмін на скупку інфраструктури і концесії на видобуток залізної руди та бокситів й є основним інвестором Гвінеї та її головним кредитором. Крім того, ключовою ланкою у цих ресурсах є боксити, а їх зосереджено в цій країні чи не половина від світових. Вони ж, до слова, є базовою видобутковою сировиною для військово-промислового комплексу і космічних технологій, яку поволі опанувала й Російська Федерація у цій країні (зокрема йдеться про відомі майже

монопольні об'єкти путінського фінансово-промислового агента Дерibasки, проти якого одразу активізувалося слідство у США). Якими будуть наслідки перевороту на чолі з полковником армійського спецназу, колишнім офіцером Французького іноземного легіону покаже майбутнє, проте вже зараз можна говорити про вагомий удар США по Китаю та Російській Федерації в Африці, включно з відомими спецопераціями проти росіян у Малі, Буркіна Фасо тощо...

Усвідомлюють докорінні глобальні зміни, що позначаються на глибинних основах не лише зовнішньої, а й внутрішньої безпеки кожної країни, й США, які стали на шлях перезавантаження принципів тактики і стратегії своєї міжнародної політики, яскравим прикладом якої став вивід американських військ з Афганістану. Проте не варто забувати, що Талібан був зрощений за допомогою США і саме йому було залишено величезну кількість озброєння в цій країні. Про що, власне, йдеться. Йдеться про грандіозну боротьбу за світовий вплив і контроль, зокрема, у цьому конкретному прикладі – про контроль та регуляцію так званого континентального суходільного «шовкового шляху». Шляху з Китаю до Західної Європи (ринку Європейського Союзу), на якому, зрештою лежать Узбекистан, Таджикистан, Киргизстан, Казахстан (з відомими нещодавніми подіями), Афганістан, Курдистан, Грузія, Азербайджан та Україна...

У разі ж такого прориву, США та Британія будуть витіснені з європейського ринку, а сам він потрапить у гібридну квазіколоніальну залежність від Китаю з одного боку, та від російських енергоносіїв з іншого. І саме тому на цьому шляху розгортається грандіозне протистояння між Китаєм (для якого Росія, хвора на імперський синдром, є лише тимчасовим сателітом, загоном пробних сил щодо пульсу до глобального загострення протистояння і пробиття її грубою силою собі такого шляху через південний пострадянський простір). З іншого ж боку – надзвичайною та наддією (агресивною) геополітичною активністю у цьому євразійському регіоні Туреччини, Великої Британії та США й набуття якісно нового важеля впливу Австралією, Чилі і Бразилією у південній (і не тільки) півкулі планети.

І ця боротьба давно, а надто – у сьогоднішній, стала гібридною, в тому числі й без прямого (але з опосередкованим) втручанням «великих» країн у локальні міждержавні чи міжнаціональні й міжрелігійні конфлікти. Згадаймо Курдистан, Нагірний Карабах, Казахстан, Грузію, Україну, Північ Сирії, Афганістан тощо... Іншими театрами глобальної світової комбінованої війни планетарного масштабу з якісно новітніми способами і засобами протистояння є також Близький Схід, навколо Тайванський водяний простір з виходом в Океанію та Африканський континент, а також перші ознаки перспективи перенесення таких перегонів на земні полюси, у кібернетичний простір та у космос (на орбіту Землі і на Місяць), а також загальне прагнення нових геополітичних гравців до ядерної мілітаризації. З цього приводу 31 серпня 2021 р. Президент Сполучених Штатів Д. Байден у своєму зверненні до нації, яке поширив Білий Дім у своєму Twitter, заявив, що «рішення про Афганістан – [...] воно про закінчення ери крупних військових операцій, спрямованих на перевлаштування інших країн». Він підкреслив, що Америці необхідно зосередитися на нових викликах, пов'язаних в першу чергу з Росією та Китаєм, а також з кіберзагрозами і проблемою розповсюдження ядерної зброї.

Відтак, вочевидь, настає кінець епохи спроб США перелаштувати інші держави на свій лад та нав'язати певним народам і країнам власне бачення культурно-суспільного світогляду та громадсько-політичного ладу за допомоги «твердої» сили зброї. Отже – посиляться увага та значення «м'якої» сили, сили фінансово-економічних зашморгів і пільг, сили продовольчих ринків і питної води (екології), міці альтернативних енергоносіїв і таємниць новітніх технологій (у тому числі й космічних, кібернетичних і штучного розуму), підтримка збройних сил окремих держав і навіть квазідержав чи недержавних утворень (зокрема й псевдоекстериторіальних) коштами та озброєннями тощо.

Тож все більшого значення набуватиме облаштування і плекання власної території, в тому числі й її оборони від забруднення та екологічних катаклізмів, бактеріологічних чи пандемічних атак, міграційних хвиль та розмиття національної самосвідомості (ідентичності),

уникнення глобального лігвоциду і маскультури, запобіганню розпалювання ззовні соціальних та міжрелігійних конфліктів, пропагандистських і кібервійн, а також протистояння державних урядів «приватним» арміям, тіншовим космополітичним правлінням транснаціональних компаній глобального масштабу чи фундаменталістським релігійно-уніфікаційним рухам та їхнім спробам інкорпорувати своїх кластерів-менеджерів чи неофітів у політичну матрицю державного управління тощо.

Менші ж гравці муситимуть входити в альянси, аби уникнути власної невагомості та спробувати не допустити дисбалансу не лише військових, а й природничо-ресурсних, енергетично-кліматичних, торговельно-виробничих, науково-технічних та політико-дипломатичних сил.

Зміни, певно, очікуватимуть на Російську Федерацію, застарілий та іржавий конструкт якої не витягне імперського вантажу й яка буде ним розчавлена, що призведе до її розпаду й утворення низки новітніх національних держав. Зупинка ж військ ЗСУ на кордонах 1991 р. означатиме для України вічну війну, а спроба стати нейтральним чи пасивним гравцем у сучасній геополітичній партії, як і гіпотетичне примирення з самим фактом існування на карті світу Російської Федерації в її нинішньому вигляді та формі, доконано стане для України руйнівною з цілком означеною перспективою втрати державності.

Питання полягає у тому, що ми маємо на увазі під самою перемогою. Вище керівництво України сьогодні не має стратегічного бачення, чого ми маємо досягти у цій війні. З одного боку, президент В. Зеленський заявляє про територіальну цілісність України. З іншого боку – про виведення російських військ станом на 23 лютого 2022 року. Це нібито закінчить війну. Але тоді не буде відтворення територіальної цілісності України. Тому ми не можемо такий кінець війни вважати навіть в перспективі переможним, навіть якщо підпишуть певний акт або документ.

Другий аспект – визволення Донбасу і Криму. Чи є це актом перемоги над Росією? Я вважаю, що це буде зарано називати актом перемоги. Якщо буде юридично підписаний акт, то відбудеться відновлення цілісності. Якщо не буде розвалено і переможено РФ у її нинішньому вигляді, то ця війна не закінчиться. Вона матиме наступний етап після певного затишшя і розпочнеться через два-три-п'ять років знову. Якщо пов'язувати це з Другою світовою війною у європейському просторі, то це б якщо Союзники визволили свої території і зупинилися на кордоні Німеччини. Це є зразком того, що Україна і союзники мають завершити цю війну актом капітуляції Російської Федерації з супровідними документами про репарації, перелаштування конституційного та юридично-адміністративного устрою РФ, міжнародним трибуналом над злочинцями.

Російська Федерація має не лише припинити агресію проти України, а й зазнати повносяжної поразки, включно з Актом капітуляції. Ця капітуляція не має обмежуватися лише звільненням окупованих українських територій. Увесь світ має об'єднатися й спільно завдати нищівної поразки Росії, в тому числі й на її території та досягнути не лише визнання капітуляції Кремлем, а комплексної перемоги над Росією, над її військовою потугою, над її ідеологією, режимом і внутрішнім ладом та устроєм. Інакше ця війна повернеться через 3–5 років, адже Росія має досить внутрішніх людських, матеріальних та енергетичних ресурсів і потенційних можливостей для відновлення, аби витримати західні санкції чи обійти їх водночас, і відтворити свої потуги для здійснення реваншу. І незавершена війна з розгрому Росії може перетворитися на вічну війну.

Ви можете собі змоделювати становище, якби союзники у Другій світовій війні, звільнивши свої території, не перейшли б кордони Німеччини, зупинилися б на межі звільнених Радянського Союзу чи Франції і надали б Гітлеру можливість владарювати й надалі та зберегти націонал-соціалістичний режим в Німеччині. Чи була б війна припинена і чи не відновилася б вона з новою нищівною силою? Ви можете собі змоделювати ситуацію, коли б західні союзники не здійснили повалення нацистського режиму у самій Німеччині, не розвінчали б у її суспільстві націонал-соціалістичну ідеологію й не перетворили б цю країну на якісно і світоглядну нову державно-політичну дійсність? Чи вдалося б тоді зупинити війну?

Відкупитися від ворога не вдасться. Захід намагався замирити та заспокоїти Путіна та Росію, дозволивши відтягти територію Придністров'я в Молдови, проковтнувши геноцид, вчинений росіянами у Чечні, допустивши відторгнення територій від Грузії, незаконну анексію Криму від України, окупацію частини українського Донбасу. Чи зупинило це Росію? Чи зупинило це Росію від подальшої тотальної війни проти України та вчинення геноциду проти українського народу? Ні. Не зупинить Росію й поразка в Україні від нової війни-реваншу, який з новою силою перекинеться й на Європу. Тож увесь світ, увесь Західний світ мусить усвідомити, що зупинити нову війну континентального масштабу є можливим не лише через відновлення територіальної цілісності України, а зі зміною всієї конструкції влади в Росії (і не тільки шляхом її поразки в Україні чи зміни Путіна), абсолютного знищення моделі її режиму, засудження міжнародним трибуналом усіх осіб, причетних до владних структур РФ, цілої держави та її ідеології, зміни форми та структури державної організації Російської Федерації та її конституційного і суспільно-політичного ладу, а також, водночас трансформації всієї архітектури системи світової безпеки та оновлення міжнародних відносин і безпекових запобіжників на якісно нових засадах, що диктує планеті та світовому співтовариству не лише сьогодні, а й майбуття.

Має змінитися вертикальний і горизонтальний устрій Росії, відбутися повалення ідеології, її засудження разом з лідерами, засудження всього російського суспільства, разом з його перевихованням. Ми воюємо не з Путіним і навіть не з РФ, а з усім російським суспільством. Тоді ми можемо назвати це актом перемоги над Росією. В іншому випадку її не буде. Тож Україна мусить докласти усіх зусиль щодо розвалу Російської Федерації, визнання нею своєї поразки та прийняття вимог щодо нового облаштування її теренів, наприклад, на таких засадах:

1. Видача в руки влади України та Міжнародного трибуналу воєнних злочинців і міжнародних терористів Путіна, Шойгу, Наришкіна, Лаврова, Бортнікова, Патрушева, Герасімова, Гундяєва та ін. (перелік має додаватися);
2. Підписання безумовної та беззастережної капітуляції (зміст має додаватися);
3. Виплата державі Україна повоєнних контрибуцій та репарацій (умови додаватимуться);
4. Добровільна передача Україні в якості вияву мирних прагнень та з метою ліквідації майбутньої загрози з боку держави- правонаступниці колишньої РФ прикордонних українських етно-історичних теренів Курської (з м. Рильськ і м. Суджа), Білгородської (з м. Білгород та м. Валуйки), Воронезької (з м. Россош і м. Богучар), Ростовської (з м. Таганрог) областей (детальна карта додається);
5. Утворення тимчасової перехідної урядової державної адміністрації під патронатом і спостереженням міжнародної наглядової Контрольної комісії під головуванням повноважного представника України;
6. Демілітаризація колишньої РФ з передачею ядерних об'єктів під міжнародний контроль;
7. Утворення на місці колишньої Російської Федерації нового демократичного державного утворення – Конфедерація Євро-Азійських Суверенних Республік (КЄАСР) зі столицею у м. Суздаль;
8. Утворення суверенних та народних республік на теренах колишньої РФ;
9. Виділення Московії в окрему суверенну національно-територіальну одиницю в межах, визначених міждержавною Миротворчою комісією під головуванням держави Україна;
10. Утворення на теренах компактного проживання українського населення на теренах колишньої РФ суверенних національних Українських Республік – УР Кубань, УР Білий Клин, УР Зелений Клин з державною українською мовою та наданням і визнанням за ними особливого статусу центру регіональних міжреспубліканських спілок на теренах КЄАСР (колишньої РФ) під урядуванням повноважного контрольного представництва держави Україна;
11. Повернення суверенітету Новгородській та Псковській республікам;

12. Конституційне визнання права націй на самовизначення і затвердження права виходу зі складу КСАСР (РФ) будь-яких територіально-адміністративних та національних одиниць.

13. Повернення суверенним державам незаконно окупованих та анексованих територій.

Тож гіпотетично ж, але й цілеспрямовано, світове співтовариство вже тепер має виробляти проєкт облаштування уламків Російської Федерації з метою недопущення на її колишніх теренах збройного хаосу й допомоги у становленні нових національних та регіональних держав на її руїнах.

І в цьому контексті архіважлива роль належатиме Україні, яка за таких умов не лише поверне відтяті від неї Крим і частину Донбасу й, зрештою, не лише відтворить власний соборницький проєкт у північно- й південно-східному напрямку, але й стане новим гегемоном і гарантом стабільності на різнобарвному і багатонаціональному державно-політичному просторі Східної Європи аж до її стику з азійським субконтинентом, будучи при цьому стрижнем новонародженої геополітичної дійсності тощо. Якщо, звісно ж, Україна готуватиметься й матиме належні як «м'яку», так і «тверду» сили й заслугувуватиме на таку роль у майбутній світовій системі міждержавних координат.

При цьому, безумовно, мусить продовжуватися її зближення з Польщею та державами Східної Балтики, як противага союзу Німеччини та Московії тощо. Водночас геополітична перспектива окреслює також і розконцентрованість НАТО з осібною місією Туреччини на близькосхідному та середньоазійському театрах дій, Франції та Австралії в Океанії та створення окремишнього блоку, власне, у особливому військово-політичному союзі у складі США, Великобританії, Канади, Австралії за прихильного нейтралітету Норвегії тощо.

У контексті ж європейської безпеки суголосся дій та заяв берлінських офіційних чинників на міжнародному рівні, зокрема становище щодо російсько-українського протистояння, докрано доводить те, що Німеччина перебувала на заключному відрізку у перебігу свого перетворення на енергетичну квазіколонію Росії та вказувала на ознаки майбутньої втрати з боку ФРН частини свого суверенітету, відкату її на периферію світових перетворень і впливів та побічного набуття ваги неосателітного чинника РФ на європейському геопросторі, що становило б не лише загрозу національній безпеці Німеччини, а й сталості ЄС в обширі усього субконтиненту та глибинній безпеці НАТО, що, своєю чергою, неминуче вплине на зміну важелів противаг світового порядку загалом.

Відтак, попри об'єктивні та суб'єктивні запобіжники різного роду, які реально не дадуть у найближчому часі вступити Україні до складу НАТО (що має залишатися стратегічною метою офіційного Києва), їй конче варто з тактичного огляду вже стати його членом де-факто через геополітичний тунель до квазі-НАТО, що відкривається поточною військово-політичною та економіко-енергетичною ситуацією. Йдеться, зокрема, про започаткування де-юре військово-політичного та енергетично-господарчого союзу (так званої безпекової квадриги) Велика Британія – Польща – Україна – Туреччина, що безумовно матиме перспективу на розширення як у північно-західному напрямі, так і в південно-східному й цілком створить потужний важіль геополітичного впливу та нову вісь безпеки на євразійському просторі.

Віднині внутрішня і зовнішня політики вже не будуть відповідати сутності кожного окремого з цих слів, а становитимуть глибинну ДНК державної політики і національної безпеки нового рівня водночас. Епоха територіальних імперій давно згинула, а спроба її завуальованого відродження в неоімперіалістичних шатах зазнала невдачі. Утім глобальна гра у домінування продовжуватиметься на якісно новому рівні новітніх технологій та засобів ведення війн й опановувань, а ті держави та нації, що не усвідомили цих прийдешніх новітніх викликів та загроз чи знехтували квантовим стрибком у власній еволюції, будуть поглинені майбуттям, але не стануть спроможними бути ним самим.

Україна, як і усе людство, має бути готова вистояти, передусім, перед загрозою глобального економічно-продуктового та енергетично-ресурсного колапсу. У досить скорому майбутньому на нас чекатимуть світові брак нафти і доступної традиційної енергії, проблеми забрудненого повітря та довкілля, нестача їжі та чистої прісної (питної) води, кліматичні

зміни, пандемії і генні захворювання, перенаселення планети і міграційні напруги, зіткнення національно-етнічних і релігійних культур з концептом мультикультуралізму і секуляризмом, міжрелігійні та міжрасові суперечки, терористичні загрози і ланцюг локальних конфліктів та глобальний перерозподіл сфер впливу між провідними державами світу тощо.

Тож наступні війни (відкриті і приховані) вестимуться за чисту питну воду, тобто – за прісну гідросферу! Чи зможе українська нація зберегти незабрудненим цей свій стратегічний і життєдайний скарб і чи буде держава Україна здатна скористатися цим багатством у геополітичному вимірі й захистити його?

У майбутньому вологі райони Землі стануть ще вологішими, посушливі – ще більш засушливими, рівень багатьох великих річок впаде, збільшиться кількість потужних катаклізмів – цунамі, ураганів, торнадо, повеней, нестерпної спеки. Це призведе до браку прісної води, а значить, і до нестачі продовольства, розповсюдження пошестей, пандемій, соціально-економічних заворушень тощо.

Відтак майбутнє суперництво планетарного масштабу, в тому числі з застосуванням воєнної сили, розгортатиметься також і за харчові ресурси (за здорову їжу), а відтак і на родючі ґрунти. У зв'язку зі зневодненням планети і зростанням населення небачено злетять ціни на продовольство, багаті держави зможуть закуповувати його у непостраждалих районів, але слаборозвинені країни, безсумнівно, виявляться під вогнем голодних бунтів. Розпад голодуючих держав стане дійсністю й дестабілізуватиме усю планету.

З року в рік світових ресурсів меншатиме, скоротиться й кількість тих держав, що згодні будуть ними ділитися, а відтак слід розвивати власні ресурси, хоч і така економіка не дає швидких прибутків, необхідно розпочати зусилля із підготовки до локалізації основних галузей економіки і сільського господарства (усе слід намагатися виробляти тут). Отже проблеми екології (лісів, води, ґрунту, повітря тощо) є питанням національної безпеки, а відтак потреба збереження надр і чистого природного середовища має стати однією зі складових національної безпеки!

Світові зміни кардинального характеру вже трансформують планетарний порядок і таке перелаштування правил та важелів гри вже є доконаною дійсністю, яка перетворює майбуття людства...

Жодна нація, жодна держава, якщо вони не хочуть бути розчавленими й поглиненими майбуттям, а натомість прагнуть його здобути й зберегти, уже сьогодні не може дозволити собі апатії. Усвідомивши потенційні загрози та виклики, необхідно вже створювати запобіжники для майбутніх світових перетворень і готуватися до прийдешніх планетарних змін.

Список використаних джерел та літератури

1. Аналіз ведення антитерористичної операції та наслідків вторгнення Російської Федерації в Україну у серпні – вересні 2014 року / Міністерство оборони України. Київ, 2015. URL: https://www.mil.gov.ua/content/other/anliz_rf.pdf
2. Липский А. «Представляется правильным инициировать присоединение восточных областей Украины к России» // Новая газета. 24 февраля 2015. URL: <https://novayagazeta.ru/articles/2015/02/24/63168-171-predstavlyaetsya-pravilnym-initsiirovat-prisoedinenie-vostochnyh-oblastey-ukrainy-k-rossii-187>
3. Гай-Нижник П. Нейтралітет сірої зони убезпеченої Росії чи членство в НАТО і повалення Росії: чому влада й досі у полоні ілюзій? // Павло Гай-Нижник. Сторінка Facebook. – 2022. – 2 квітня [Електронний ресурс] <https://www.facebook.com/photo?fbid=5108749452517099&set=a.198016753590418>
4. Гай-Нижник П. Російсько-українська війна – Війна за Життя (2014–2022 рр.): періодизація // Українознавство. 2022. №1. С.51–76.
5. Гай-Нижник П. П. Будапештський меморандум: передумови і наслідки (не)гарантії національної безпеки України // Гілея. 2016. Вип.114 (№11). С.366–378.

6. Гай-Нижник П. Українська національна ідея: соборні чинники та визначальні засади // Трансформація української національної ідеї. К.: Наш формат, 2019. С.143–171.
7. Гай-Нижник П. П. Кримський вузол і питання Чорноморського флоту РФ у російсько-українських воєнно-політичних взаєминах (1991–2013 рр.) // Гілея. 2017. Вип.117 (№2). С.77–90.
8. Гай-Нижник П. П. Окупація та анексія Криму Російською Федерацією у 2014 р. як акт агресії проти України: перебіг вторгнення і свідчення міжнародного злочину // Гілея. 2017. Вип.118 (№3). С.110–125.
9. Гай-Нижник П. П. Революційні події в Україні: боротьба за право вибору і національну гідність (листопад 2013 р.–лютий 2014 р.) // Гілея. 2018. Вип.132 (№5). С.100–112.
10. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. Київ: МП Леся, 2017.
11. Гай-Нижник П. Війна за життя // Україна дипломатична. Вип.ХХІІІ. К., 2022. С.31–52.
12. Гай-Нижник П. Російсько-українська війна – війна за життя (2014–2022 рр.): періодизація // The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects: Scientific monograph. Riga, Latvia. 2022. С. 452–465.
13. Гай-Нижник П. Крах доби неоімперіалізму і новітня епоха матриці кіберсвіту: від зазіхань на чужі терени до національних стратегій глибинної безпеки // Українська мрія. 25 сходинок до суспільного щастя. К.: Саміт-книга, 2022. С. 282–291.
14. Гай-Нижник П., Чупрій Л. Російсько-українська війна: особливості розв'язання військово-політичного конфлікту на Сході і Півдні України за сучасних геополітичних умов // Українознавство. 2016. №4. С. 103–121.
15. Гай-Нижник П. П. Світ на переломі та Україна: глобальні виклики і національна безпека // Гілея. 2022. Вип.169–170 (№2–4). С. 113–122.
16. Відбулась онлайн-зустріч на тему війни з відомими українськими експертами, журналістами та політологами // Українська літературна газета. 2022. 10 червня. https://litgazeta.com.ua/articles/vidbulas-onlajn-zustrich-na-temu-vijny-z-vidomymy-ukrainskymy-ekspertamy-zhurnalistamy-ta-politolohamy/?fbclid=IwAR1ivlIUv5zcLLa7H52mqpbNP7bLgRRI2oI297_z7qqgx0HWIG_AXj-c6BI
17. Загальні узгоджені висновки Паризького саміту в Нормандському форматі 9 грудня 2019 року. // Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет-представництво. 10 грудня 2019. URL: <https://www.president.gov.ua/news/zagalni-uzgodzheni-visnovki-parizkogo-samitu-v-normandskomu-58797>
18. Зеленський заявив про необхідність розширити «нормандський» формат і оновити «Мінськ» // Радіо Свобода. 27 квітня 2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelenskyi-normandskyi-format-minsk/31225652.html>
19. Павло Гай-Нижник: В Україні буде свій день перемоги після капітуляції Росії – історик про війну в Україні та 8 травня // Факти ICTV. – 2022. – 8 травня [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20220508-v-ukrayiny-bude-svij-den-peremogy-pislya-kapitulyacziyi-rosiyi-istoryk-pro-vijnu-v-ukrayini-ta-8-travnya/>
20. Павло Гай-Нижник: В Україні буде свій день перемоги після капітуляції Росії – історик про війну в Україні та 8 травня // Факти ICTV. – 2022. – 8 травня [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20220508-v-ukrayiny-bude-svij-den-peremogy-pislya-kapitulyacziyi-rosiyi-istoryk-pro-vijnu-v-ukrayini-ta-8-travnya/>
21. О кризисе на Украине (Совет нацбезопасности России) [План дій по дестабілізації України і включення 12 українських областей та м. Києва до складу Російської Федерації] (Січень 2014 р.) // Павло Гай-Нижник. Доктор історичних наук. Особистий сайт. URL: [http://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/2014\(01\).plan_putina.php](http://hai-nyzhnyk.in.ua/doc2/2014(01).plan_putina.php)

22. Наша незалежність гартується у війні: історики про важливість Дня української державності // Факти. – 2022. – 28 липня [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20220728-nasha-nezalezhnist-gartuyetsya-u-vijni-istoryky-pro-vazhlyvist-dnya-ukrayinskoyi-derzhavnosti>

23. Biden predicts Russia will invade Ukraine' (2022). NBC News, 19 January [online]. Available at: <https://www.nbcnews.com/news/world/blinken-ukraine-russia-attack-short-notice-invasion-fears-mount-rcna12691>.

24. Harding, L. et al. (2022). Joe Biden thinks Russia will attack Ukraine – but will face a 'stiff price', The Guardian, 19 January [online]. Available at: <https://www.theguardian.com/world/2022/jan/19/russia-could-act-againstukraine-at-any-moment-says-us>.

25. Ukraine to the world: keep calm and stop spreading panic (2022). Financial Times, 19 January [online]. Available at: <https://www.ft.com/content/97d15970-3c36-439d-aa38-7402f732efbc>.

26. Ukrainian leader calls for revamp of peace process to end Donbas war' (2021). Financial Times, 26 April [online]. Available at: <https://www.ft.com/content/ed40d675-16b3-4a35-a157-b9bf0078b507>.

27. Hai-Nyzhnyk, Pavlo. La Russia di Putin si accontenterà dell'Ucraina o vorrà andare oltre? // Giudicarie. 2022. N6. Anno 20. Giugno. P.13.

28. Pavlo Hai-Nyzhnyk: Ukraine will have its own Victory Day after the capitulation of Russia – historian about the war in Ukraine and May 8 // ICTV Facts. – 2022. – May 8 [Electronic resource] Access mode: <https://fakty.com.ua/en/ukraine/suspilstvo/20220508-v-ukrayiny-bude-svij-den-peremogy-pislya-kapitulyaciyi-rosiyi-istoryk-pro-vijnu-v-ukrayini-ta-8-travnja>

УДК 323.1:327.8(477)

Лозовий Віталій, доктор історичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу суспільних процесів центру внутрішньополітичних досліджень, Національний інститут стратегічних досліджень

«РУСКІЙ МІР» ЯК СКЛАДОВА АГРЕСИВНОЇ ІДЕОЛОГІЇ КРЕМЛЯ

У статті охарактеризовано сутність політико-ідеологічного проекту «руській мір» (РМ), з'ясовано причини його формування та втілення. Відтворено нарративи через які «руській мір» інспірувався в українське суспільство. Висвітлено процес взаємодії маніпулятивної політики при втіленні проекту «руського міра» з агресивною політикою Росії. Показано використання доктрини «руського міра» як складової антиукраїнської політики Кремля і аргументу легітимації війни проти України.

Ключові слова: Україна, «руській мір», Кремль, Крим, Новоросія, агресія.

The article characterizes the essence of the political and ideological project "Russian Measure" (RM), explains the reasons for its formation and implementation. The narratives through which the "Russian measure" was inspired in Ukrainian society have been reproduced. The process of the interaction of manipulative politics during the implementation of the project of the "Russian peace" with the aggressive policy of Russia is highlighted. The use of the "Russian peace" doctrine as a component of the anti-Ukrainian policy of the Kremlin and an argument for legitimizing the war against Ukraine is shown.

Key words: Ukraine, «Russian peace», Kremlin, Crimea, Novorossia, aggression.

На початку ХХІ ст. Кремлем взято курс на зміцнення влади та посилення впливу російської держави на міжнародній арені. Потреба повернення росією статусу наддержави, яка повинна брати участь у формуванні світопорядку, пояснюється існуванням окремої «великої російської цивілізації». Російська цивілізація – це держава разом з «руським міром», під яким